

	
Siumut	Inuit Ataqatigiit

Tillæg til Landsstyre- koalitionsaftalen:

Indledning:

Landsstyrekoalitionspartiernes hovedbestyrelser er generelt tilfredse med at landsstyrekoalitionsaftalen de sidste 15 måneder har afstedkommet positive resultater og fungeret godt og været resultatorienteret.

Landsstyrekoalitionspartnerne, vil - i den mellemliggende periode henimod realiseringen af en stadig øget grad af selvstændighed – styrke samarbejdet i den resterende valgperiode fra 2005 til 2006 ved at konkretisere og uddybe målsætningerne i den eksisterende koalitionsaftale med nogle konkrete mål. Målsætningen henimod større økonomisk selvstændighed vil være kendetegnende i den resterende koalitionsperiode, idet Landsstyret finder det vigtigt, at man så vidt muligt arbejder videre for at formindske de forskellige tilskudstyper til driftsformål.

I den kommende tid vil man fokusere på at realisere nogle konkrete målbare målsætninger, hvilket herværende aftale skal bane vejen for.

Såfremt ønsket om selvstyre skal realiseres, er det vigtigt at få aktiveret de mennesker der er gået i stå, så de i fremtiden vil være i stand til at arbejde. Realiseringen af selvstyretankerne kan kun finde sted, såfremt vi alle deltager aktivt og er med til at løfte byrderne.

Landsstyrekoalitionspartnerne finder det endvidere vigtigt, at der udover igangværende initiativer igangsættes yderligere tiltag overfor børn og familierne. Skole- og uddannelsesområderne skal styrkes. Herudover skal fiskeriet løftes gennem fælles tiltag.

De i dette tillæg nævnte målsætninger vil blive fulgt nøje, således man har konkrete mål for, hvornår tiltagene vil blive realiseret. Nogle målsætninger, der ikke kan blive realiseret i den igangværende valgperiode, skal efter Landsstyrets mening igangsættes, således man har udarbejdet klare mål for, hvornår disse vil kunne blive realiseret.

Nedenstående 3 initiativer, der er prioriterede målsætninger, skal søges realiseret ved at Landsstyrekoalitionspartnerne finder de nødvendige midler:

- a. Forlængelse af barselsorloven fra 24 til 35 uger.
- b. At de nødvendige midler til en offentlig puljeopsparing til "Børneopsparings"-ordning findes.
- c. At ventelisterne til behandling i sundhedsvæsenet nedbringes, og at man i den forbindelse prioriterer børnene, således alle børn om muligt behandles uden ventetid.

Nedenstående målsætninger, dog undtaget punkt 1, 2 og 51 der realiseres, skal i forbindelse med de kommende finanslovsforhandlinger prioriteres f.s.v. angår hvornår målsætningerne realiseres.

En klar børne og familiepolitik

- Forældrene har det primære ansvar for deres børns ve og vel

1. Barselsorloven skal forlænges til 35 uger. Derudover skal Landsstyret via de kommende overenskomstforhandlinger søge at opnå, at der bliver etableret en barselsfond, der skal være med til at finansiere forlængelse af barselsorloven.
2. Pr. 1. januar 2006 skal der etableres en offentligt styret puljeopsparingsordning for alle børn og unge under 18 år. For hvert barn skal der årligt indsættes kr. 1.000,-.
3. Landsstyrekoalitionspartnerne skal i samarbejde med Kanukoka bane vejen for, at alle børn i folkeskolen bliver tilbudt sund mad.
4. Forældrene har det primære ansvar i forhold til deres børns opvækst. Derfor skal man i forhold til omsorgssvigtede børn, involvere den brede befolkning gennem oplysning og andre tiltag m.v.
5. Tiltag overfor familier, der trives dårligt, skal løses ved involvering af alle familiemedlemmer. Dette skal bl.a. realiseres ved etablering af familiehøjskoler ude i kommunerne og i samarbejde med kommunerne.
6. For udearbejdende forældre med børn, skal der i fremtiden tilbydes pasningsgaranti til en daginstitution. Til en vuggestueplads eller til en børnehaveplads skal ventetiden i fremtiden ikke være længere end 6 måneder. For de kommuner, som pga. af deres økonomiske situation har svært ved at medfinansiere anlæg af sådanne institutioner, skal der søges individuelle løsninger.
7. Vedrørende de pasningssteder, der i dag drives uden godkendelse fra det offentlige, skal der i samarbejde med kommunernes landsforening KANUKOKA etableres bedre lovmæssige rammer herfor, og der skal senest til Landstingets efterårssamling 2005 være fremlagt et beslutningsforslag herom.
8. For ansatte på dag- og døgninstitutioner, skal der søges etableret bedre ansættelsesvilkår.
9. Der skal være sammenhæng i driften af daginstitutioner og folkeskole.

Arbejdsmarked og revalidering

10. Landstingsforordningen om revalidering skal fornys i løbet af 2005 med henblik på at ordningen bliver bedre og mere praktisk anvendelig for folk samt for kommunerne.
11. Landstingslov vedr. udefrakommende arbejdskraft skal fornys i 2005, således at der i.f.m. dispensationer stilles krav om oplæring.
12. Medarbejderne i Grønlands Hjemmestyres samt kommunernes arbejdsmarkedsafdelinger, som beskæftiger sig med revalidering skal i fremtiden tilbydes en ny og målrettet opkvalificeringsuddannelse.
13. Erhvervsuddannelses- og arbejdsmarkedsområderne skal koordineres, således at indsatsen og politikken kan udvikles og samordnes.
14. Takstmæssighjælp ordningen skal i år 2005 ændres så den bliver mere fleksibel og strammet op de nødvendige steder.
15. Arbejdsmiljøområdet, uddannelsesområdet, arbejdsforhold generelt, ligestillingsområdet, barselsorloven, alkoholpolitikken samt revalideringsområdet skal alle fornys. Derfor skal der f.eks. også etableres blivende opkvalificeringstiltag ved alle de Hjemmestyreejede selskaber. Dette skal udmeldes i forbindelse med selskabernes ordinære generalforsamlinger i år 2005.
16. Førtdispensionsområdet skal gennemgå en gennemgribende nyvurdering under den igangværende valgperiode.
  - a. I den forbindelse skal forsøgsordninger igangsættes i nogle kommuner.
  - b. Det skal undersøges, hvorvidt taksterne på førtdispensionsområdet kan gradueres i forhold til det behov, som den enkelte modtager har.
17. Det forberedende arbejde for at sikre midler til en mobilitetsfremmende ydelse igangsættes, således at ordningen implementeres startende fra år 2006.

Samfundstjeneste

18. Der skal iværksættes initiativer med henblik på at opstarte en civilsamfundstjeneste ordning, således der kan skabes tiltag for at sikre, at alle unge efterfølgende bedre kan sikres en kompetencegivende uddannelse. Disse initiativer skal være påbegyndt i år 2006.
  - a. Forsøgsordninger ift. nævnte initiativer skal iværksættes i flere kommuner.

Folkeskole og uddannelse

19. Der skal i fremtiden udarbejdes udvidede skoleregnskabsmodeller for samtlige folkeskoler og uddannelsesinstitutioner, således man i fremtiden kan måle udgifterne i forhold til de realiserede mål.
20. Frafald på uddannelsesinstitutionerne skal gøres mærkbart lavere. Dette sikres primært ved at sørge for, at eleverne følges konstant og har medansvar omkring dennes uddannelse.

21. I forlængelse af uddannelsesreformen, skal alle unge der ikke har taget de nødvendige adgangseksamener eller som har taget disse, men ikke er kommet videre i uddannelsessystemet registreres, således disse kan tilbydes relevante uddannelsesstilbud.
22. Der skal banes vej for flere uddannelser, herunder muligheder i udlandet. Landsstyrekoalitionen lægger vægt på at de unge kan få et differentieret vidensgrundlag.
23. Uddannelsesstyring. Omkring mulighederne for at tage en kompetancegivende uddannelse, skal man i højere grad end hidtil prioritere de uddannelser som der er behov for her i landet.
24. Der skal tages udgangspunkt i en ny uddannelsespolitik som baserer sig på bæredygtighedsprincippet og selvstyretanken. Læreruddannelsen skal styrkes mærkbart, for at sikre at flest mulige bliver optaget på uddannelsen og bliver uddannet.
25. Økonomidelen af uddannelserne på Ilisimatusarfik skal udvides.
26. Der skal etableres en musikskole. Musikskolen etableres i tilknytning til Nordgrønlands Gymnasiale Uddannelse.
27. Uddannelsesjobs og trainee-forløb skal etableres. Derudover skal man undersøge mulighederne for realisering af lærlingeuddannelser på udvalgte arbejdspladser.
28. Alle folkeskoler skal ombygges, således de modsvarer intentionerne omkring den gode skole, således forholdene tilfredsstillende både børnenes som lærernes behov.
29. Landsstyrekoalitionen fastholder at Ilimmarfik realiseres snarest muligt.
30. Omkring kulturområdet skal initiativer iværksættes med henblik på at forbedre skuespillernes og kunstnernes vilkår.

Omstrukturering af lufttrafikområdet

31. Der iværksættes snarest muligt et samfundsøkonomisk udredningsarbejde om Nuuks fremtidige udvikling i samarbejde og i forståelse med Nuuk Kommune.
32. Mittarfeqarfiit
  - Mittarfeqarfiit nuværende struktur skal ændres i 2006, således at Mittarfeqarfiit fremover kun beskæftiger sig med sit kerneområde, nemlig luftfartsmyndighed.
  - De største operatører skal stå for driften af lufthavnene.
  - Det skal sikres, at der ikke forekommer konkurrenceforvriddning.
33. Landingsbanen i Ilulissat skal forlænges til 1.799 meter, hvilket skal medtages i forbindelse med udarbejdelsen af finansloven for 2006.
34. Anlæggelse af landingsbaner i
  - Nanortalik
  - Qaqortoq
  - Narsaq
  - Paamiut
  - Qasigiannguit

- Qeqertarsuaq skal planlægges i de næstkommende år.

Redningsberedskabet

35. Nordgrønland og Østgrønland skal indgå i beredskabet, og beredskabet i hele Grønland skal være sammenhængende.

Med henblik på, at der placeres helikoptere med hoist i Sydgrønland, Midtgrønland, Diskobugten og Østgrønland skal der indledes forhandlinger med den danske stat, som har en forpligtelse til at betale udgifterne og som supplement til statens betalinger skal der afsættes nødvendige bevillinger fra Landskassen.

Erhvervsudvikling

36. For at sikre en øget selvforsyningsgrad skal den interne infrastruktur og dermed trafikforholdene forbedres ikke mindst med hensyn til forsyning af fødevarer.
37. Der skal etableres et videnscenter i forhold til udvikling og innovation på produktionsområdet.
38. Mulighederne for at sælge grønlandsk husflid til udlandet skal udvikles. Dette sikres via fælles salgs- og eksporttiltag på området.
39. I takt med den øgede råstofefterforskning vil Landsstyrekoalitionen arbejde for, at de grønlandske virksomheders deltagelse på aktiviteterne øges.
40. Landsstyrekoalition vil bane vej for at produktion af is og vand bliver en realitet.
41. Uddannelse baseret på IT skal udbygges og fremmes, både på skoler, uddannelsesinstitutioner samt på arbejdspladser.

Målsætninger for samfundet

42. Den til stadighed alt for store forbrug af alkohol, euforiserende stoffer samt tobak skal fortsat bekæmpes med alle mulige midler.
43. For at styrke familielivet skal der iværksættes konkrete initiativer med henblik på opnåelse af dette mål, herunder gennem familiebehandlingscentre.
44. For at bringe indsmuglingen af euforiserende stoffer til et minimalt niveau, skal samarbejdsrealisationerne med den danske stat fortsat udvikles.

Bolig- og anlægsområdet

45. Der skal opføres 380 boligenheder hvert år.

46. For at imødegå en dobbeltadministration på boligområdet, skal der sikres en fornuftig og rimelig afvikling af A/S Boligselskabet INI, såfremt kommunerne ønsker at overtage aktiviteterne.
47. Brugsretten til de offentligt ejede udlejningsboliger skal overdrages til lejerne. Det er en betingelse for overtagelse af brugsretten til en bolig, at man har haft bopæl i mindst 18 år i Grønland og har boet i lejeboligen i mindst 2 år.
1. Ophold i andre lande i uddannelsesøjemed eller p.g.a. sygdom fratrækkes ikke i opgørelsen af bopælsperioden.
  2. Efter 2 års bopæl i boligen iværksættes et gradvist udbyggende medejerskab, hvor væksten af ejerskabet er indlagt i de månedlige betalinger, som er udregnet efter boligens værdi.
  3. Lovgrundlaget skal udarbejdes i 2005.
48. Kommunerne overtager al administration m.m. over anlægsarbejder, der vedrører dem selv og udførelse kan ske i samarbejde med eksterne partnere. Overdragelse af dette ansvarsområde til kommuner, som ønsker at overtage området, skal iværksættes med det samme uden unødige forsinkelser.

Sundhedsområdet

49. Landsstyrekoalitionens målsætninger i forhold til familie- og sundhedsområderne, er således:
- At behandling og prioritering af denne skal ændres, således man i højere grad fokuserer på forebyggelse og bedre og sundere livsførelse i fremtiden.
  - At man ikke skal prioritere sygdomme, men fokusere på sund livsførelse.
  - At man skal fokusere på bred sundhedsmæssig indsats.
  - At der løbende skal foretages videnskabelige undersøgelser, forundersøgelser samt vidensopsamling, og at målsætningerne skal udvikles ud fra indhøstet viden.
50. Med henblik på at øge brugen af telemedicin skal uddannelse af kommende brugere sikres, ligesom samarbejdet med relevante lande udvikles.
51. Der skal banes vej for at alle, og ikke mindst børn, der står opført på ventelister til behandling, kan blive behandlet.

Udvikling af fiskeri- og fangsterhvervene

52. Som følge af de ændrede klimatiske forhold, som betyder at specielt erhvervsgrundlagene for de kystnære fiskere og fangere ændres, skal Landsstyret være med til at sikre, at disse kan drive erhverv på et nyt grundlag. Bl.a. vil Landsstyret være med til at disse uden at dette går ud over deres erhverv kan servicere trofæjægere.
53. Fiskeriet er det bærende erhverv her i landet, derfor er det af største vigtighed, at man fortsat arbejder med henblik på at udvikle erhvervet. Landsstyrekoalitionen mener at kam ikke kan komme uden om en udviklingsfond for fiskeriet. Fondens økonomiske grundlag kan sikres som følger:
- i. At det udenskærs fiskeri bidrager med 2 % af den salgsværdi erhvervet opnår.
  - ii. At det kystnære fiskeri bidrager med 1 %, samt gennem

- iii. De midler der i dag er i Landskassen som tilskud til erhvervet. Fonden etableres snarest muligt i samarbejde med fiskerierorganisationerne og lovgrundlaget skal være klar senest den 1. januar 2006.
54. Der oprettes en fiskeri- og fangerskole. På denne måde skal det sikres, at fisker- og fangererhvervene udvikles i forhold til at kunne modstå de nye tider, og at den kompetencegivende uddannelse vil være en betingelse for at drive erhvervet i fremtiden.
- Uddannelsen etableres ud fra 3 vinkler; uddannelse som fører på et fiskerifartøj, besætningsmedlem på et fiskerifartøj og en uddannelse som almindelig kystnær fisker eller fanger.
  - Uddannelsen skal indeholde servicering af turister.
55. Der skal arrangeres opkvalificeringstiltag overfor erhvervsudøverne i lavsæsonen. Disse arrangeres i samarbejde med virksomheder og uddannelsesinstitutioner.
56. Der skal arbejdes for et fælles fiskeripolitik med Island og Færøerne med udgangspunkt i Vestnordisk råds anbefaling desangående.
57. Der skal i samarbejde med de relevante organisationer og foreninger tages initiativ til at sikre, at fiskere og fangere, ligesom andre arbejdstagere, i fremtiden bliver omfattet af en pensionsordning.
58. For at sikre et økonomisk bæredygtigt erhvervsgrundlag for isbjørnejægerne, skal der udarbejdes jagtregler på området, der også indeholder muligheder for at opstarte trofæjagt på isbjørne. Dette skal også tilgodese fangerfamilierne ift. deres kødbehov, og at jagten sker på et bæredygtigt grundlag.

Et mere integreret Grønland

59. Med henblik på at højne tolerancen, kompetencen og samhørigheden i samfundet skal der udarbejdes en integrationslov for Grønland. Forslag til denne skal forelægges for Landstinget i 2005.

Styring af økonomien

60. Vedrørende styringen af den overordnede samfundsøkonomiske politik, skal der etableres en landsdækkende datacentral.
- Denne skal udregne beregningsgrundlaget for løn, skat o.lign., inden disse videresendes til den enkelte borger.
  - Arbejdsgiverne skal via datacentralen udregne løngrundlaget for den ansatte, forinden udbetaling af løn.
  - Udenrigshandelen, både hvad angår import som eksport, skal i alle tilfælde meddeles til den centrale databank.
  - Man skal gøre brug af de erfaringer, som færingerne har opnået på området. Disse tiltag skal være realiseret inden den igangværende valgperiodes udløb.
61. Der skal etableres en markedsplads for handel med værdipapirer her i landet. Dette skal realiseres således at erfaringerne fra Færøerne og Island inddrages. Disse tiltag skal realiseres inden udløbet af den igangværende valgperiode.

62. Der skal arbejdes henimod at sikre, at Grønlands interesser i forhold til bankanliggender sikres, bl.a. gennem øget grønlandsk medindflydelse gennem medejerskab.
63. Forsikringsforhold i Grønland skal undersøges, med henblik på at opnå, at flest muligt af de værdier der skabes i landet, cirkulerer her i landet.

Behov for forhandlinger med staten

64. Vedrørende fremtiden for Grønvedal og Mestersvig, skal Landsstyret tage skridt til at indlede forhandlinger med den danske regering.

Befolkningens medindflydelse på udviklingen af energiområdet

65. Eftersom forureningen af miljøet bør mindskes skal vedvarende energi (vand, vindkraft, solenergi, brint mv.) fremmes. Befolkningen i de forskellige bosteder, skal have medindflydelse på fremtidens energiløsninger. Landsstyret skal derfor, under Landstingets efterårssamling år 2005, fremkomme med en energipolitisk perspektivplan, hvori fremgår en prioriteret plan for energiudviklingen her i landet.
66. I tilknytning til ensprisreformen, skal beboerne samt kommunerne de forskellige steder på kysten sammen vurdere, mulighederne for overtagelse af energiforsyningen lokalt. Inden udgangen af 2005 skal den nødvendige lovhjemmel være udarbejdet for så vidt angår muligheder samt forpligtigelser ved eventuel lokal overtagelse af energiforsyningen.

Telekommunikation

67. Kommunikationsinfrastrukturen skal fortsat udvikles i Grønland, således at vi fortsat anvender den mest moderne teknologi. Landsstyret skal sammen med eksperter vurdere om der er muligheder i anvendelse af lyslederkabler i kommunikationen. Anvendelse af den nye teknologi "Wimax" i de beboede steder indgår i dette vurderingsarbejde.

Selvstyrearbejdet skal fortsættes

68. Selsstyrearbejdet skal udvikles og gøres mere synligt. Arbejdet med henblik på selvstyre er gået godt i gang: Et landsstyreområde for selvstyre er etableret og der er etableret en fælleskommission for selvstyre, med repræsentanter fra Danmark og Grønland. De klare indstillinger fra den tidligere selvstyrekommission skal tegne arbejdet, således man i det videre arbejde tager udgangspunkt i indstillingerne derfra.

Samarbejdet i Landstinget

69. Der er enighed om, at samarbejdet mellem landsstyrekoalitionspartnerne i Landstinget skal ske i respekt parterneimellem og fortsat styrkes. Med henblik på at forbedre servicen overfor Landstinget, skal den administrative ledelse af Landsstyrets Sekretariat samt Landstingets Bureau samarbejde for at realisere disse mål. Serviceringen af udvalgsarbejdet i Landstinget skal ikke længere være dobbeltsidet. Gennem styrkelse af partisekretariaterne skal det gøres muligt at ansætte akademisk personale i partierne.

70. Der skal oprettes et selvstændigt informationskontor for Landstinget, for herved at forbedre mediedækningen af Landstingets møder. Dette agtes gennemført i tæt samarbejde partierne imellem.
71. Landsstyrekoalitionspartnerne skal udarbejde en lovprogram/lovkatalog for det videre arbejde til og med år 2006.

Udenrigsanliggender

72. Da Hjemmestyret i forlængelse af hjemtagelse af flere og flere ansvarsområder er i stadig udvikling, ændres relationerne til udlandet løbende. Danmarks fortsatte integration og overgivelse af flere ansvarsområder til EU betyder, at Grønlands samarbejdsrelationer til EU fortsat får større og større betydning.

Derudover betyder den øgede globalisering, at Grønland i højere grad selv må varetage sine interesser.

Danmark fører i stadig større udstrækning på rigets vegne en udenrigspolitik koordineret af EU, men som bekendt er Grønland ikke medlem af EU.

Derfor vil Landsstyrekoalitionen sikre, at Grønlands udenrigspolitiske synspunkter samt ansvar bliver markeret i højere grad end hidtil. Landsstyrekoalitionspartnerne er enige om at arbejde for, at Grønland i fremtiden selvstændigt indgår de nødvendige aftaler med andre lande.

73. Der iværksættes en undersøgelse af EU-systemets muligheder for støtte- og tilskudsordninger til trafikken til og fra tidligere oversøiske territorier.
74. Landsstyrekoalitionen vil hos nærmeste naboer og vigtigste handelspartnere oprette repræsentationer. Ligeledes vil landsstyrekoalitionen arbejde for en fast repræsentation i de Forenede Nationer.

Økonomien og nedbringelse af de offentlige udgifter

75. Der skal foretages analyser af de seneste økonomiske og sociale reformers indvirkning på mellemindkomstgrupperne.
76. Arbejdet for nedbringelse af de offentliges udgifter og bedre kontrol af prisdannelserne indenfor den offentlige service og byggeriet skal fortsætte. Den offentlige forvaltning skal smidiggøres og videreuddannelse af medarbejdere styrkes.

Nationalparken i Nordøstgrønland

77. Som følge af den udarbejdede strategiplan for Nationalparken, skal der iværksættes tiltag, der bl.a. tager hensyn til følgende:
- Administration, forvaltning, servicering samt kontrol af al aktivitet i Nationalparken, som bør ske med hjemsted og fast driftssted i Grønland samt af den fastboende befolkning. Dette omhandler ikke suværenitetshåndhævelsen, der varetages af det danske forsvar.

- Suverænitethåndhævelsen i Nationalparken skal gradvis hjemtages
- Der skal indgås en aftale med det danske forsvar om at landingsbanerne i Mestersvig og Nerlerit Inaat lukkes og der etableres en landingsbane i Ittoqqortoormiit

Nærværende tillæg til landsstyrekoalitionsaftalen er udarbejdet på grønlandsk, hvorfor den grønlandske udgave er gældende i.f.m. evt. tvivlsspørgsmål i.f.t. oversættelsen.

På vegne af Landsstyrekoalitionspartnerne:
Nuuk, den 12. januar 2005

Hans Enoksen
formand, Siumut

Josef Motzfeldt
formand, Inuit Ataqatigiit